

ALTÍKŮV SLOVNÍK

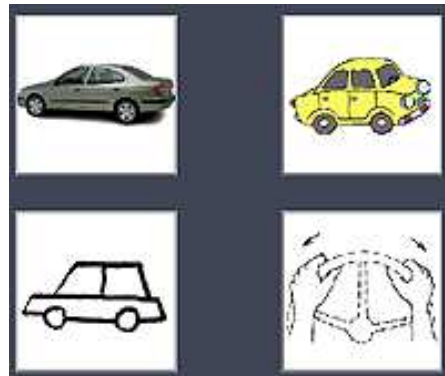
Altíkův slovník je multimediální výukový a vzdělávací program, který slouží jako nástroj pro usnadnění výuky alternativní a augmentativní komunikace a globální metody čtení.

Náplň programu tvoří přes 1.400 různých objektů. Každý z objektů může být zobrazen v různých grafických podobách. Z možností grafických podob uvádíme:

- barevné kreslené obrázky
- černobílé konturové obrázky a symboly
- černobílé piktogramy
- fotografie

Program také obsahuje 629 videosekvencí, které nasnímala švýcarská odbornice na znakovou řeč pro děti s mentálním postižením - paní Anita Portmann. Tato speciální znaková řeč slouží k vyjádření základního celku slov, činností a pocitů. Znakování patří k základnímu dorozumívacímu prostředku mezi rodičem (nebo pedagogem) a dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Námi dodané objekty jsou ozvučeny, takže klient si může spojit zvukový vjem, obrázek i text v jeden celek. Zvukový doprovod obrázku, stejně jako název obrázku, může pedagog změnit a založit tak novou variantu objektu, který je spojen s obrázkem. Tato možnost bude především využívána při tvorbě vět, kde lze uchovat správné gramatické tvary jednotlivých slov.

Další možností programu je vkládání vlastních objektů - například obrázků nebo fotografií, které lze následně využívat ve všech úkolech programu. Nové obrázky lze pomocí našeho programu pojmenovat i ozvučit.

Program obsahuje 13 různých úkolů rozdělených do třech kapitol (Obrázky a symboly, Slova, Věty) a kapitolu Hry, kde najdete tři hry.

I když máte v programu všechny úkoly již naplněny několika variantami obrázků v různých grafických podobách, jedna z hlavních předností programu je možnost přizpůsobení všech úkolů jednotlivým klientům. V programu můžete měnit naplnění úkolů nejen z hlediska výběru grafických podob jednotlivých objektů, ale i z hlediska konkrétního obsahu úkolu. Do úkolů tak můžete zařadit jen ty objekty, u nichž víte, že s nimi bude klient pracovat, nebo je chcete klientovi přiblížit tak, aby se je naučil a pochopil. Takto lze program udržovat v mnoha nezávislých variantách pro více klientů.

Všechna nastavení programu se ukládají do počítače a lze je kdykoli zpětně vyvolat.

Program Altíkův slovník je multimediální, je vytvořený pro Windows 98 a vyšší. S tím souvisí i vyšší nároky na vybavení počítače. Doporučujeme počítač PC / Pentium 1 GHz a lepší / 1 GB na pevném disku / 128 MB paměti RAM (lépe 256) / zvukovou kartu / CD-ROM mechaniku / reproduktory / grafickou kartu s více než 256 barvami a rozlišením 800x600.

Pro kvalitní zobrazení doporučujeme nastavit v systému barvy True Color (32-bit).

Projekt byl financován MŠMT ČR na základě dotačního programu PROJEKTY SIPVZ, metodický pokyn č.j. 28885/2004-551 ze dne 17. prosince 2004.

Okruh: D
Téma: Vytvoření výukového obsahu nebo výukových materiálů
Název projektu: Aplikace výukového programu Altíkův slovník do vyučovacího procesu žáků s kombinovaným postižením

Řešitelský tým projektu:

Soukromé speciální školy Gabriely Pelechové, Horní Poustevna 40, 407 82 Dolní Poustevna

tel.: 412397645, e-mail: skolygpa@interdata.cz, www.skolygp.cz

Mgr. Miroslav Marek; Václav Fišer, Mgr. Jaromír Kulhánek, Daniela Kučerová, Jana Hoštičková, Mgr. Ivana Marková, Irena Pavelková, Mgr. Petra Procházková, Jana Válková

Občanské sdružení PETIT, Rooseveltova 51, 779 00 Olomouc

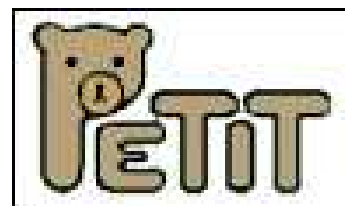
tel.: 585223716, e-mail: petit@iol.cz, www.petit.cz

Ing. Jiří Menšík; Milan Finsterle, Dagmar Nejeschlebová

Na programu spolupracovali:

Anita Portmann - autorka znakové řeči, Martin Gyger - ilustrátor znaků (Švýcarsko)
Roman Mrázek (realizace videosekvencí)

Za spolupráci na přípravě programu děkujeme i Báře Protivánkové.

Instalace programu

Program je distribuován na jednom CD ROM. Potřebné místo na harddisku je cca 1,1 GB.

Pro spuštění instalace programu vložte CD ROM do čtecí mechaniky.

Pokud máte na svém počítači povolené automatické spuštění instalace (tzv. Autorun), instalace se sama po několika sekundách rozběhne.

Pokud se instalace sama nerozběhne, zkuste jeden z níže popsaných způsobů spuštění instalace:

- První způsob, jak lze spustit instalaci: Poklepáním myši otevřete na pracovní ploše Windows složku "Tento počítač" a dalším poklepáním vyberte ikonu CD-ROM (obvykle disk D:). Z nabídnutých ikon dvojklikem zvolte soubor SETUP.EXE.

- Druhý způsob, jak lze spustit instalaci: Start (vlevo dole na pracovní ploše Windows). Z nabídky zvolte příkaz Spustit. Do příkazového řádku napište příkaz d:\start.exe (je-li D písmeno pro vaši CD-ROM mechaniku) a klikněte myší na tlačítko OK.

1. Po spuštění instalačního programu se zobrazí úvodní okno instalace programu **ALTÍKŮV SLOVNÍK** vás informuje o verzi programu a doporučuje ukončit všechny spuštěné aplikace (programy), pro zamezení konfliktů v průběhu instalace.

2. Kliknutím na tlačítko **Další** přejdete do další fáze instalace, tlačítkem **Storno** máte možnost instalaci ukončit. Instalaci jde pomocí tohoto tlačítka ukončit v jakékoli fázi instalace po kladné odpovědi na tento dotaz: Instalace nebyla dokončena. Pokud nyní skončíte, program nebude nainstalován. Pro úspěšnou instalaci spusťte tento program jindy. Opravdu chcete ukončit instalaci?

3. V další fázi instalace máte možnost změnit umístění programu na vašem pevném disku. Standardně je program umístěn v adresáři: **C:\Program Files\Petit\Altík**. Umístění programu můžete změnit přímým zapsáním cesty, nebo výběrem disku a následným výběrem adresáře. Zároveň jste v tomto okně informováni, kolik místa na disku je potřeba pro instalování tohoto programu. Tlačítkem **Další** se přesunete do dalšího okna instalace.

4. Poslední okno před vlastním kopírováním souborů z CD do počítače je informativní a je různé podle toho, co jste volili v předchozích oknech. Pokud chcete změnit nastavení instalace klikněte na tlačítko **Zpět**. Pokud chcete v instalaci pokračovat klikněte na tlačítko **Instalovat**. Tlačítkem **Strono** instalaci ukončíte. Při kopírování souborů do počítače máte možnost sledovat průběh kopírování.

5. Poslední okno instalace vás informuje o úspěšném dokončení instalace a o způsobu spuštění programu. Okno uzavřete kliknutím na tlačítko **Dokončit**.

Odinstalování programu

Ve složce **Altík** klikněte na soubor UNINS000.EXE, nebo klikněte na ikonu Tento počítač. Zvolte Ovládací panely a poté Přidat nebo odebrat programy. V seznamu vyberte řádek **Altíkův slovník** a klikněte na tlačítko Přidat či odebrat. Operační systém pak automaticky odinstaluje program z vašeho počítače.

Licenční podmínky:

Všechny softwarové části a data (obrázky a zvuky), příručka programu, jakož i koncepce programu a dat jsou chráněny autorským právem. Při souhlasu s touto licenční smlouvou kupující obdrží nevýhradní právo k používání tohoto programu na jednom PC. Toto právo není přenosné, není možno ho pronajmout nebo zapůjčovat. Tento program, data a příručku není dovoleno kopírovat, obměňovat, množit, pronajmávat, zveřejňovat, upravovat či tento program přenášet na jiný nosič dat nebo tímto způsobem používat. Tento program smí být ale k zajištění vlastních dat kopírován a archivován. Vadné originální CD bude proti předložení vadného produktu s originálem daňového dokladu v rámci zákonných předpisů (reklamační řád) vyměněny.

Zakoupením produktu stvrzuje uživatel souhlas s těmito licenčními podmínkami.

Spuštění programu

Program spustíte kliknutím na ikonu **Altíkův slovník** umístěnou na pracovní ploše Windows.

V případě, že program nefunguje při prvním spuštění tak, jak byste si představovali, může být chyba v nastavení vašeho počítače. Toto nastavení můžete sami ovlivnit, budete-li se držet našeho návodu.

Možné problémy lze rozdělit do dvou skupin:

- a/ chybné zobrazení na monitoru
- b/ špatně slyšitelný zvuk

a/ chybné zobrazení na monitoru

Tyto potíže mohou být způsobeny špatným softwarovým nastavením grafické karty.

Nejdříve ukončíte program **Altíkův slovník** (klikem na ikonu **X**, nebo kombinací kláves Alt+F4). Na hlavní pracovní ploše Windows na volném místě plochy (tj. mimo všechny lišty, menu a ikony) stisknete **pravé** tlačítko myši. V menu zvolte položku **Vlastnosti** (poslední řádek menu). Na zobrazené tabulce (Obrazovka - vlastnosti) zvolte záložku **Nastavení** (poslední záložka vpravo nahoře). Pro správný chod programu je nutné mít v políčku **Barvy** nastaveno více než 256 barev (například High color - 16 bitů) a zároveň v poli **Oblast obrazovky** musíte mít nastaveno rozlišení nejméně 800 x 600 pixelů. Toto rozlišení je optimální, okno programu bude přes celou obrazovku. Lze nastavit i větší rozlišení, potom bude okno programu na obrazovce menší.

V případě že nastavení vašeho počítače je menší než 800 x 600 pixelů a jen 16 nebo 256 barev, zkuste je změnit tímto způsobem: Rozviňte roletové menu v poli **BARVY** kliknutím na šipku a ze seznamu vyberte řádek High color - 16 bitů (nebo více).

Dále posuňte ukazovátko (držením levého tlačítka myši současně s tažením myši doprava) na pravítku **Oblast obrazovky** směrem doprava, až se pod pravítkem objeví hodnota 800 x 600 pixelů (nebo více). Po těchto změnách klikněte na tlačítko **Použít** (vpravo dole). V následné informační zprávě klikněte na tlačítko **OK** a v následující informační zprávě (která se objeví poté, co se vámi

provedené změny akceptovaly) klikněte na tlačítko **Ano**. Při větším rozlišení než je standardní rozlišení 800 x 600 pixelů (například při rozlišení: 10204 x 768 pixelů) bude program spuštěn v okně s velikostí odpovídající rozlišení 800 x 600 pixelů. Poslední problém zobrazení programu může způsobit nestandardní nastavení písma na vašem počítači. Při změně písma stiskněte tlačítko **Upřesnit** v tabulce: **Obrazovka - Vlastnosti - Nastavení** (viz výše) a v roletovém menu zvolte položky **Malá písma** nebo **Velká písma**. Klikněte na tlačítko **OK**, následně na **Použít** a potvrďte (kliknutím na **OK**) požadavek na Restart počítače. Pokud tyto změny nelze na vašem počítači provést, problém je zřejmě ve vaší grafické kartě (neumí požadované nastavení barev a rozlišení), nebo v jejím ovladači. V tom případě se obraťte na odborníky přes počítače nebo se spojte s námi.

b/ špatně slyšitelný zvuk

Může se stát, že zvukové podněty vycházející z počítače jsou špatně slyšitelné.

Nejdříve se pokuste zesílit zvuk potenciometrem hlasitosti (volume) přímo na reproduktorech počítače.

Nepomůže-li to, zkuste změnit celkovou hlasitost zvuků vašeho počítače.

Nejdříve ukončete program **Altíkův slovník** (klikem na ikonu **X**, nebo kombinací kláves Alt+F4).

Na liště pracovní plochy Windows (obvykle bývá na spodní části obrazovky - může být i skrytá) zcela vpravo naleznete ikonu reproduktoru. Při jednom kliknutí na tuto ikonu levým tlačítkem myši se otevře nastavení celkové hlasitosti počítače. Je-li jezdec potenciometru dole, vytáhněte ho nahoru (držením levého tlačítka myši současně s tažením myši nahoru). Rovněž musíte zrušit případné zaškrtnutí položky **Ztlumit**. Nové nastavení uložíte kliknutím levým tlačítkem myši na volné místo pracovní plochy Windows.

V případě, že je nastavení celkové hlasitosti v pořádku, nebo vámi provedené změny byly neúčinné, musíte zkusit změnit nastavení hlasitosti ovladače **Wave**. Tentokrát na ikoně reproduktoru (opět na liště hlavní plochy Windows) udělejte dvojklik (2x velmi rychle po sobě stisknete levé tlačítko myši), otevře se Tabulka nastavení hlasitosti ovladačů různých zvukových souborů (Volume control). Najděte mezi otevřenými panely panel s označením **Wave** (označení je v horní části panelů nad ovládním **Vyvážením**). Je-li jezdec potenciometru na tomto panelu dole, vytáhněte ho nahoru (držením levého tlačítka myši současně s tažením myši nahoru). Rovněž musíte zrušit případné zaškrtnutí položky **Ztlumit**. V případě, že panel **Wave** v tabulce chybí, zvolte v menu položku **Možnosti** (vlevo nahoře) a dále v rozvinutém menu položku **Vlastnosti**. V rolovacím okénku naleznete položku **Wave** zaškrtněte ji a potvrďte tlačítkem OK. Změny se uloží zavřením Tabulky nastavení hlasitosti ovladačů (kliknutím na křížek v pravém horním rohu tabulky).

Podobné problémy mohou nastat i při nahrávání zvuků. V tom případě zvolte v menu položku **Možnosti** (vlevo nahoře) a dále v rozvinutém menu položku **Vlastnosti**. Klikněte po možnosti **Záznam** a ujistěte se, že máte v rolovacím okénku zatrženu položku **Mikrofon**. Pokud tomu tak není, zatrhněte ji a klikněte na tlačítko **OK**. Na zobrazeném panelu zatrhněte položku **Vybrat** a jezdec potenciometru vytáhněte do horní poloviny. Změny se uloží zavřením Tabulky nastavení hlasitosti ovladačů (kliknutím na křížek v pravém horním rohu tabulky).

Ovládání na úvodní obrazovce programu

Celý program lze ovládat myší, úvodní obrazovka a především jednotlivé úkoly jsou snadno ovladatelné i pomocí klávesnice.

Po kapitolách a nabídkách programu se pohybujete pomocí myši, nebo pomocí **kurzorových kláves** (šipky nahoru / dolů a doleva / doprava) a kláves **Enter** a **Mezerník**.

A. Ovládání myši

Ukážete-li kurzorem myši na některou z kapitol programu (velké ikony v levé části okna programu), rozvine se u této kapitoly nabídka (seznam v pravé části okna programu) s úkoly, které jsou zařazeny do zvolené kapitoly. Kliknutí (levým tlačítkem myši) na některém z řádků seznamu se spustí vybraný úkol. Myši můžete rovněž kliknout po zmenšovací tlačítku, které způsobí dočasné přerušování běhu programu a jeho umístění na lištu hlavního panelu Windows. Kliknutím na ukončovací tlačítko **X** program skončí.

B. Ovládání klávesnicí

Po kapitolách menu se pohybujete kurzorovými klávesami "doleva/doprava". V nabídce úkolů se pohybujete kurzorovými klávesami "nahoru/dolů". Chcete-li spustit vybraný úkol, stiskněte klávesu **Enter**.

Po jednotlivých kapitolách se můžete cyklicky pohybovat i stiskem klávesy **Mezerník**.

Ukončení programu

Program **Altíkův slovník** lze ukončit jen na úvodní obrazovce buď:

- klikem na tlačítko **X**
- stisknutím kombinace kláves **Alt F4**

Ovládání úkolů programu

Ovládání úkolů by měl zvládnout i klient, který s programem bude pracovat (například i tříleté dítě, které se s počítačem ještě nesešlo).

Po spuštění úkolu (volbou v menu programu) se objeví obrazovka zvoleného úkolu.

Všechny úkoly programu ovládáte výběrem obrázků pomocí čtvercového kurzoru.

Výběr správného obrázku ke zvukovému podnětu provedete **přesunem** čtvercového kurzoru na zvolený obrázek. Úkol začnete řešit až se objeví kurzor (ne dřívě!).

- Přesun je možný pomocí myši - přesunutím kurzoru myši na vybraný obrázek
- U vybraných úkolů (tam kde je to smysluplné) lze využít i přetahování obrázku (Drag & Drop / Klikni a táhni)
- Klávesnicí přesunujete kurzor opakovaným stiskem **Mezerníku** a to cyklicky zleva doprava, nebo po směru hodinových ručiček. Další možnost přesunu kurzoru pomocí klávesnice je použití **kurzorových kláves** doleva/doprava.

Více o programu se dozvíte z nápovědy, která je přístupná po spuštění programu - po stisku klávesy **F1**, nebo po kliknutí na ikonu ?.

Soukromé spec.školy Gabriely Pelechové

Horní Poustevna 40
407 82 DOLNÍ POUSTEVNA
skolygpa@interdata.cz, www.skolygp.cz
tel: 412397645

Občanské sdružení PETIT

Rooseveltova 51
779 00 OLOMOUC
petit@petit-os.cz, www.petit-os.cz
tel: 585223716, fax: 585228893

